

ES Tiesa par PVN piemērošanu ar eksportu saistītiem pakalpojumiem (3/34/17)

Šā gada 29. jūnijā Eiropas Savienības Tiesa (EST) pasludināja spriedumu lietā C-288/16 par atbrīvojuma no PVN piemērošanu pakalpojumiem, kas saistīti ar preču importu vai eksportu. Šoreiz ar līgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu EST bija vērsusies Latvijas Augstākā tiesa tiesvedībā IK "L.Č." strīdā pret VID. Prejudiciāls nolēmums lūgts par Padomes 2006. gada 28. novembra Direktīvas 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu 146. panta 1. punkta e) apakšpunkta interpretāciju. Saskaņā ar šo punktu dalībvalstis nepiemēro nodokli pakalpojumiem, tostarp transportēšanai un palīgdarījumiem, ja tie ir tieši saistīti ar preču eksportu vai importu. Šajā rakstā – sīkāk par tiesas atziņām.

Pamatlietas apstākļi

Saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem Atek SIA bija uzņēmusies nodrošināt preču, kam piemērojama tranzīta procedūra, pārvadājumu no Rīgas ostas līdz Baltkrievijai. Pārvadājumam tika izmantoti SIA piederoši transportlīdzekļi, kas tika iznomāti IK "L.Č." IK nodrošināja transportlīdzekļu vadīšanu, remontu un uzpildi ar degvielu, muitas dokumentu noformēšanu robežpārejas punktos, preču apsargāšanu un nodošanu saņēmējam, kā arī nepieciešamos iekraušanas un izkraušanas darbus. Uzskatot, ka tā sniegtie pakalpojumi ir saistīti ar tranzītu, IK "L.Č." piemēroja tiem PVN 0% likmi.

IK "L.Č." tika veikts nodokļu audits, kura rezultātā papildu iemaksai valsts budžetā tika aprēķināts PVN, soda nauda un nokavējuma nauda. VID uzskatīja, ka IK "L.Č." nebija tiesību piemērot PVN 0% likmi pakalpojumiem, ko tas bija sniedzis Atek SIA, jo –

- lai gan sniegtie pakalpojumi bija saistīti ar precēm, kas vestas tranzītā caur Latviju, IK "L.Č." nebija tiesiskas saiknes ar kravas nosūtītāju vai saņēmēju, kā rezultātā šos pakalpojumus nevar pielīdzināt ekspeditora vai transporta ekspedīcijas pakalpojumiem;
- IK "L.Č." nav saņēmis Latvijas tiesību aktos paredzēto licenci, kā rezultātā tam nav pārvadātāja statusa.

Tiesas atziņas

Izskatījusi lietas apstākļus, EST pauda šādas atziņas:

1. Direktīvas 2006/112 146. panta atbrīvojuma mērķis ir nodrošināt principu, ka preču vai pakalpojumu aplikšana ar nodokli notiek to galamērķa valstī, proti, vietā, kur eksportētās preces tiks patērētas. Līdz ar to visiem eksporta darījumiem un visiem darījumiem, kas tādiem pielīdzināmi, ir jābūt atbrīvotiem no PVN. Attiecīgi arī pārvadājuma pakalpojumiem, kas tieši saistīti ar preču eksportu, ir piemērojams atbrīvojums no PVN.
2. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru atbrīvojumi no PVN ir interpretējami šauri, turklāt tiesību normas plaša interpretācija, kas ietvertu pakalpojumus, kas netiek sniegti tieši preču eksportētājam, importētājam vai saņēmējam, varētu dalībvalstīm un attiecīgajiem saimnieciskās darbības subjektiem radīt ierobežojumus, kas nebūtu savienojami ar pareizu un godīgu atbrīvojuma piemērošanu, lai nepieļautu nekādu iespējamu krāpšanu, izvairīšanos un ļaunprātīgu izmantošanu.
3. Tiešas saiknes esība nozīmē ne tikai to, ka pakalpojumu sniegšana palīdz faktiski veikt eksporta vai importa darījumu, bet arī to, ka šos pakalpojumus sniedz tieši preču eksportētājam, importētājam vai saņēmējam. Lai gan IK "L.Č." pakalpojumi ir nepieciešami eksporta darījuma veikšanai, tos sniedz nevis tieši preču saņēmējam vai eksportētājam, bet gan viņu darījuma partnerim – Atek SIA.

EST nosprieda, ka IK "L.Č." pakalpojumi neietilpst Direktīvas 2006/112 146. panta 1. punkta e) apakšpunktā paredzētā atbrīvojuma piemērošanas jomā, jo tas nav piemērojams pakalpojumiem, kas ir saistīti ar preču pārvadājumu uz trešo valsti, bet netiek sniegti tieši preču nosūtītājam vai saņēmējam.

Šis EST spriedums ir ļoti svarīgs Latvijas nodokļa maksātājiem, kas sniedz ar eksportu, importu un tranzītu saistītus transporta pakalpojumus un piemēro tiem atbrīvojumu no PVN, jo līdz šim svarīgākais kritērijs atbrīvojuma piemērošanai bija pakalpojuma saistība ar preču eksportu, importu vai tranzītu, kā arī tas, ka pārvadātājs ir ievērojis autopārvadājumu organizēšanas kārtību, nevis tas, kam tieši (pārdevējam, pircējam vai starpniekam) ir sniegts šis pakalpojums.